

Interreg “RADA un RĀDA”: Sievietes ar jaudu un smaidu

Marta mēnesis veltīts nevienam citam kā maigajām, bet jaudīgajām būtnēm – **sievietēm**! Šoreiz pastāstīsim par aktīvajām māmiņām, drošu vidi sievietēm un bērniem, jaunu krūts vēža diagnostikas metodi, kā arī sievietēm-uzņēmējām. Un tas viss, veiksmīgi īstenojot Interreg programmu projektus tepat Latvijā un kaimiņvalstīs.

Seko jiet mums [Facebook](#), lai uzzinātu, kāda tematika plānota aprīlī, kā arī jaunumus, ieteikumus un aktualitātes par pārrobežu sadarbību un atbalsta iespējām.

1. **Interreg Centrālā Baltijas jūras reģiona programma:** Aktīvās māmiņas jeb māmiņuzņēmējas

Pasaules tendences liecina, ka tieši bērnu piedzimšana un pavadītais laiks ar viņiem daudzas jaunās māmiņas ir rosinājis kļūt par uzņēmējām vai arī attīstīt savu hobiju līdz biznesa idejai. Ir pat pasaulē lietots termins – māmiņuzņēmējas jeb “*momprenneur*”. Taču reālajā dzīvē jaunās māmiņas saskaras ar virkni problemātiskiem aspektiem. Ir izpētīts, ka 60% no sievietēm pēc bērna piedzimšanas atgriežas ierastajā darba vidē, divas trešdaļas no tām ir izmēģinājušas attālinātu vai samazinātas slodzes darba iespēju, bet vairākas no jaunajām māmiņām apsver ideju nestrādāt un veltīt laiku ģimenei.

Balstoties uz problemātiskajiem aspektiem un iedvesmojoties no jauno un aktīvo māmiņu pieredzes stāstiem, **LLU Ekonomikas un sabiedrības fakultātē**, sadarbībā ar Tallinas Tehnoloģiju universitāti Igaunijā un biedrību **Lidere**, tika uzsākts pārrobežu sadarbības projekts **Active Moms**, kura mērķis ir risināt kopējas Latvijas un Igaunijas pārrobežu problēmas, kas saistītas ar sieviešu sociālo atstumtību periodā, kad jaunās māmiņas paliek mājās kopā ar pirmsskolas vecuma bērniem, nepiedalās darba tirgū un pieder pie Latvijas un Igaunijas lielāko mazākumtautību grupām.

Tā kā projekts tika uzsākts 2019. gadā un to plānots noslēgt 2021. gada vasarā, jaunajām māmiņām gan klātienē, gan attālināti tiek nodrošinātas tādas aktivitātes kā nodarbinātības forumi, uzņēmējdarbības dienas “Jūsu bizness ir iespēja!”, tīklošanās pasākumi “Pārvērtiet vienkāršu darbību par biznesu!”, kā arī māmiņām ir iespēja saņemt uzņēmēja-mentora konsultācijas “Pasakiet man, ko darīt!”. Vairāk par to uzziniet **Active Moms Facebook lapā**.

2. **Interreg Latvijas - Lietuvas programma**: Droša vide sievietēm un bērniem – vardarbībai nē

VARDARBĪBAS VEIDI

- ☑ Fiziska vardarbība
- ☑ Emocionāla vardarbība
- ☑ Seksuāla vardarbība
- ☑ Ekonomiskā vardarbība
- ☑ Vardarbīga kontrole
- ☑ Vajāšana

☎ 29195442
centrs@martaliepaja.lv

centrs
marta

Nesenie pētījumi atklāj, ka Latvija un Lietuva ir starp tām Eiropas valstīm, kur vardarbības izplatība ģimenē pret sievietēm pārsniedz Eiropas Savienības vidējo līmeni. 2014. gadā veiktā *European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)* aptauja liecina, ka 32% sieviešu Latvijā un 24% Lietuvā ir piedzīvojušas partnera fizisku un/vai seksuālu vardarbību. 60% sieviešu Latvijā un 51% Lietuvā ir pieredējušas kāda veida partnera psiholoģisku vardarbību. Daudzas sievietes jūtas nedrošas savās ģimenēs un tuvajās attiecībās, un vietējo pašvaldību pienākums ir nodrošināt vardarbības upuriem aizsardzību un atbalstu.

Tādēļ vienīgā sieviešu tiesību aizstāvības organizācija Latvijā - **Centrs MARTA** - sadarbībā ar Liepājas Sociālo dienestu, Klaipēdas sociālo un psiholoģisko pakalpojumu centru, un Klaipēdas ģimenes un bērnu labklājības centru, uzsāka projektu **Safe City**, kura mērķis ir novērst vardarbību ģimenē Liepājā un Klaipēdā. Lai vērstos pret vardarbību ģimenē daudz efektīvāk, projekta ietvaros uzsvars tika likts uz sadarbības uzlabošanu starp institūcijām.

Tika nodrošināti atbalsta un konsultēšanas pakalpojumi sievietēm un bērniem, kas cietuši no vardarbības ģimenē. Šie pakalpojumi balstīti uz starpdisciplināru komandas darba pieeju - kur sociālais darbinieks, jurists un psihologs strādāja komandā, lai palīdzētu upuriem pārtraukt vardarbīgas attiecības un sākt dzīvi bez vardarbības.

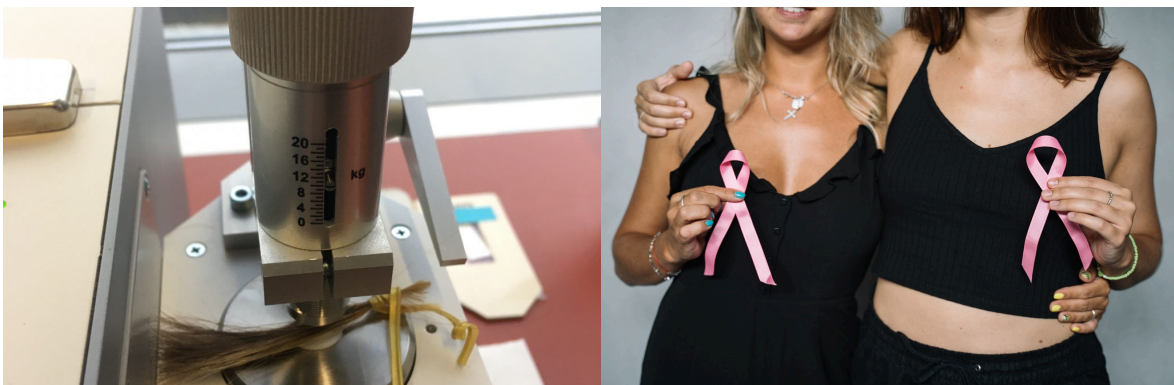
☐ **Lai arī projekts ir noslēdzies - ja** Tu ciet no vardarbības ģimenē, meklē atbalstu **Centrā MARTA** ☐ Pateicoties projektam, tika uzlabota arī sadarbība starp iestādēm, lai efektīvāk novērstu vardarbību ģimenē. Projekta ietvaros organizētas apmaiņas vizītes starp Liepāju un Klaipēdu, analīze par upuru vajadzībām un pakalpojumu pieejamību Klaipēdā un Liepājā, kā arī kopīgas apmācības galveno institūciju pārstāvjiem un speciālistu vadlīniju izstrāde.

↑ **Centrs MARTA** iepazīstina vairāk kā 250 dažādu jomu speciālistus ar Liepājā īstenotā projekta "Drošā pilsēta" (**Safe City**) rezultātiem un nākotnes iecerēm starptautiskajā konferencē "Starpinstitucionāla sadarbība vardarbības gadījumu risināšanā: no prevencijas līdz rehabilitācijai".

3. Interreg Igaunijas - Latvijas programma: Jauna krūts vēža diagnostikas metode - no sieviešu matu paraugiem

Pastāv pieņēmums, ka cilvēka matu un tā specifisko vēža DNS fenotipu var izmantot audzēja attīstības noteikšanai agrīnā stadijā. Tādēļ **Medicīnas centrs ARS** sadarbībā ar Igaunijas uzņēmumu **Interspectrum** pašlaik attīsta jaunu un drošu metodi krūts vēža atklāšanai agrīnajā stadijā. Metodes pārbaudei uzsākts pētījums sadarbībā ar Tartu universitātes pētniekiem - pētījuma ietvaros tiek testēti sieviešu (vecumā no 45 līdz 65) matu paraugi, kas iegūti gan no veselām sievietēm, gan no tām, kurām ir diagnosticēts krūts vēzis.

Projekta **SpectroScreen** galvenais mērķis ir sagatavot šo metodi virzībai medicīnas tehnoloģiju tirgū. Pētījumā tiek izmantota Furjē transformācijas infrasarkanās spektroskopijas (FTIR) metode, ar kuras palīdzību pētnieki novēro gaismas stara izmaiņas, iedarbojoties uz matu. Iegūtie dati tiek analizēti, lai noteiktu specifiskus biomarkierus, kas savukārt palīdzēs pabeigt Portatīvā matu spekta analizatora izgatavošanu. Šī iekārta, kas balstīta uz FTIR spektroskopiju, varēs nodrošināt attālinātu skrīningu.

Ikvienas pacientes dalība šajā pētījumā ir ļoti vērtīgs pienesums krūts vēža pētniecībā un nākotnes diagnostikas attīstībā. Pētījuma rezultāti tiks paziņoti apkopotā veidā līdz projekta beigām, 2022. gada sākumam. Cerēsim uz veiksmīgiem rezultātiem un pieejamu jauna veida iespēju diagnosticēt krūts vēzi agrīnā stadijā, lai pēc iespējas ātrāk un veiksmīgāk to varētu ārstēt.

4. Interreg Igaunijas - Latvijas programma: Sievietes projekta laikā rada jaunu saldumu līniju

Latvijas uzņēmums **BIORGANIK5** un Igaunijas uzņēmums **Chaga** kopīgiem spēkiem radījuši jaunas un dabīgas želejas konfektes "Wild Candy" no dabīgām sulām un ar aukstumā žāvētām ogām. Alvejas sula, meža ogas un bērzu piepju pulveri ir jaunās saldumu līnijas produktu izstrādes pamatā. Produktu izstrādes procesā abi uzņēmumi sadarbojās arī ar pētniecības institūcijām - **LLU Tehnoloģiju un zināšanu pārneses nodaļu** un Igaunijas biotehnoloģijas kompetences centru **BioCC**.

Projekta **Organic Candy** vadītājas uzsver, ka viņu mērķis bija izstrādāt jaunu bioloģisku produktu veselīgam dzīvesveidam, balstoties uz Latvijas un Igaunijas uzņēmumu un pētniecības iestāžu kopīgām zināšanām, kā arī stiprināt Igaunijas un Latvijas sadarbību uzņēmējdarbībā un produktu ražošanā. Lai nonāktu pie gala produkta, tika ieguldīts pamatīgs darbs - rīkotas tikšanās ar konfekšu ražotājiem, pētītas dažādas konfekšu sastāvdaļas, veikti neskaitāmi testi un degustācijas, iepakojuma un zīmola izveide, nodrošināta dalība gadatirgos Latvijā, Igaunijā un Vācijā. Projekta beigās rīkots arī noslēguma pasākums - atskatu uz to video formātā varat redzēt [šeit](#).

5. Latvijas - Krievijas programma: Atbalsts sievietēm - uzņēmējām

Projekts **EWA**, jeb **Uzņēmējdarbība, sievietes un atbalsts: sieviešu uzņēmēju resursu centru tīkls Latvijas un Krievijas pierobežu rajonos**, iedvesmo, apmāca un atbalsta uzņēmējdarbības uzsācējas. **Sociāli ekonomiskais institūts** (Sanktpēterburga) un privātā izglītības iestāde **Intelkap** (Pleskava) veiksmīgi sadarbojas ar **Zemgales reģiona kompetenču attīstības centru** (Jelgava), biedrību **Mentori** (Rīga) un **Latgales lietišķo sieviešu apvienību** (Daugavpils), piedāvājot esošajām un topošajām uzņēmējām profesionālu atbalstu viņu biznesa ideju realizācijā.

Projekta partneri izveidoja ekonomiski aktīvo sieviešu resursu centru tīklu Jelgavā, Daugavpilī, Pleskavā un Veļikije Lukos, kā arī regulāri rīkoja apmācības, seminārus un individuālās konsultācijas. Resursu centros ir pieejamas dažādas iekārtas radošu ideju īstenošanai. Piemēram, **ekonomiski un sociāli aktīvo sieviešu atbalsta resursu centrā Jelgavā** ir pieejama jaudīga multifunkcionālā iekārta, kas ļauj veikt 3D izdruku un skenēšanu, kā arī gravēšanu ar lāzeru, lai sievietes uzņēmējas radītu savu ideju pirmos prototipus vai reklāmas materiālus. Centru telpās ir iespējams rīkot tīklošanās pasākumus, kā arī izmantot tos kā kopbiroju, lai satiktos ar potenciālajiem klientiem un sadarbības partneriem.

↑ *Ekonomiski un sociāli aktīvo sieviešu atbalsta resursu centrs Jelgavā.*

Projekta rezultātā Latvijas un Krievijas sieviešu uzņēmēju resursu centri nodibināja ilgtermiņa savstarpējas saites, lai veicinātu abu valstu ekonomisko attīstību. Iepazīsti veiksmīgās uzņēmējas no **Zemgales** un **Latgales**, un uzzini par iespējamo atbalstu **Jelgavā** un **Daugavpilī**.

Rakstu sagatavoja:

Linda Ermiča
vecākā eksperte
VARAM
Attīstības instrumentu departaments
Teritoriālās sadarbības nodaļa

